

Ruokaosasto
Apulaisosastopäällikkö Taina Aaltonen
Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ELÄINLÄÄKÄRINAMMATIN HARJOITTAMISESTA ANNETUN LAIN SEKÄ YLIOPISTOLAIN 7 JA 37 §:N MUUTTAMISESTA (HE 96/2022 VP)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettua lakia (29/2000) ja yliopistolakia (558/2009). Tavoitteena on uudistaa eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta koskeva sääntely korkeakoulujen erikoistumiskoulutusta koskevien valtakunnallisten kehittämislinjausten mukaisesti. Nämä linjaukset painottavat aiempaa suuremmin koulutuksen työelämälähtöisyyttä sekä yliopistojen ja korkeakoulujen roolia koulutusten rakentamisessa. Linjausten mukaan erikoistumiskoulutusten tutkintomuotoisuudesta luovutaan. Linjaukset on toteutettu muiden yliopistokoulutusten osalta, mutta erikoiseläinlääkärikoulutus on vielä uudistamatta.

Esityksen mukaan erikoiseläinlääkärikoulutus ei olisi jatkossa tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta. Koulutukseen liittyvä yleinen ohjausvastuu ehdotetaan siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvat eläinlääkäripalvelut sekä mm. eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja elintarvikevalvonta. Ohjausvastuun siirron myötä maa- ja metsätalousministeriö saisi nykyistä paremman mahdollisuuden ohjata koulutuksen kehittämistyötä palvelujärjestelmän tarpeita vastaavaksi sekä tarvittaessa puuttua esimerkiksi mahdolliseen erikoisalakohtaiseen epätasapainoon.

Hallinnonalasiirto ei merkitsisi olennaista eroa nykyiseen käytäntöön nähden, sillä maa- ja metsätalousministeriö jo nyt huolehtii koulutuksen resurssiohjauksesta sekä osallistuu koulutuksen kehittämisen suunnitteluun yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa. Hallinnonalasiirto olisi linjassa sen kanssa, että myös erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusten tutkintomuotoisuus on poistunut ja koulutuksia koskeva yleinen ohjaus on siirtynyt sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä vastaavalle ministeriölle.

Ehdotuksen mukaan perussäännökset uudenmuotoisesta erikoiseläinlääkärikoulutuksesta ja sen ohjauksesta olisivat eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa. Koulutukseen pääsy edellyttäisi, että henkilöllä olisi oikeus toimia laillistettuna eläinlääkärinä ja että hän olisi eläinlääkärin perustutkinnon suorittaneen työskennellyt vähintään vuoden erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä. Koulutuksen tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna olisi kolme vuotta, eli vuoden vähemmän kuin nykyisin. Muutoksen merkitystä vähentää kuitenkin se, että vuoden mittainen työskentely erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä muodostaa tällä hetkellä koulutuksen yleisosan.

Koulutuksen järjestäjänä olisi Helsingin yliopisto. Se ottaisi opiskelijat ja päättäisi opiskelijavahvuuden perusteista. Ehdotetun asetuksenantovaltuuden mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin koulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista ja muista opintojen perusteista.

Yliopistolaista kumottaisiin yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja koskevat säännökset, sillä niitä sovelletaan nykytilanteessa ainoastaan erikoiseläinlääkäritutkintoon. Esityksestä pyydettiin lausuntoa kaikilta yliopistoilta, eikä yksikään niistä vastustanut yliopistolakiin ehdotettuja muutoksia.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan uudistus ei vaikuttaisi sellaiseen oikeuteen käyttää erikoiseläinlääkäriä ammattinimikettä, joka on saatu ennen uudistuksen voimaantuloa. Ne, joiden erikoistuminen olisi voimaantulovaiheessa kesken, voisivat valintansa mukaan joko suorittaa tutkinnon loppuun tai siirtyä suorittamaan uudenmuotoista erikoiseläinlääkärikoulutusta. Jos tutkintoa ei olisi suoritettu neljän vuoden kuluessa, henkilöt siirtyisivät uudenmuotoiseen koulutukseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2023. Käynnissä oleva Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan asettama erikoiseläinlääkärikoulutuksen uudistamishanke tähtää siihen, että uudenmuotoinen koulutus voidaan aloittaa mainittuna ajankohtana.

Tarkoitus on, että kun muutoslait on vahvistettu, nykyinen erikoiseläinlääkäriä tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkäriä annettu valtioneuvoston asetus (275/2000) kumotaan ja annetaan uusi maa- ja metsätalousministeriön asetus. Alustavan asetusluonnoksen mukaan uudeksi koulutusohjelmaksi tulisi yleiseläinlääketiede. Lisäksi elintarviketuotannon hygieniää koskeva koulutusohjelma yhdistyisi osaksi ympäristöterveydenhuollon koulutusohjelmaa. Uusi sääntely olisi nykyistä sääntelyä jonkin verran väljempää, mikä lisäisi koulutuksen järjestämiseen joustavuutta ja mahdollistaisi koulutuksen toteuttamiseen liittyvän yliopiston ja muiden tahojen välisen yhteistyön aiempaa laajemmin.

Tällä hetkellä näköpiirissä ei ole muutoksia siihen, että erikoiseläinlääkärikoulutus on opiskelijalle maksutonta. Koulutuksen tutkintomuotoisuuden poistuminen kuitenkin merkitsee, että tutkinto-opiskelun maksuttomuuden periaate ei enää jatkossa soveltuisi, vaan maksuja olisi mahdollista periä, jos valtioneuvosto lisäisi niitä koskevat säännökset yliopistojen maksuasetukseen. Tilanne olisi tältä osin sama kuin aiemmin uudistettujen erikoislääkäri- ja hammaslääkärikoulutusten osalta, jotka ovat säilyneet käytännössä maksuttomina. Helsingin yliopiston eläinlääketieteelliseltä tiedekunnalta saadun tiedon mukaan maksujen edellyttäminen koulutettavilta eläinlääkäreiltä ei ole ajankohtainen asia tällä hetkellä, vaan uudistuksen painopiste on koulutuksen sisällön kehittämisessä ja koulutuksen resursoinnin riittävyys pyritään turvaamaan muilla keinoin.